

УДК 929(477.83-25)''1952/...''Б.Якимович:355.48(477) DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/fhi.2022.22->

БОГДАН ЯКИМОВИЧ: ЩО ПЛЕКАЄМО, ТЕ І МАЄМО

Петро КОСТЮК

полковник в запасі; Львівська обласна організація
Спілки Офіцерів України
вул. Театральна, 22, к. 19, м. Львів, 79008, Україна
e-mail: petrokostiuk58@gmail.com

У біографічному нарисі про Богдана Якимовича автор зробив спробу дати оцінку діяльності професора і, насамперед, з огляду на його внесок у військову та воєнну історію України, відродження національної символіки та української військової терміносистеми.

Ключові слова: Б. Якимович, українські військові, воєнна історія, національна (державна) символіка України, українська військова терміносистема.

*Кожен вояк ще мусить бути
й громадянином,
а кожен громадянин – вояком.*

Полковник Петро Болбочан

Відомому українському історикові та громадському діячеві проф. Богданові Якимовичу 29 січня 2022 р. виповнюється 70 років. Ювілей – час, коли пройдене та зроблене пригадує не лише Ювіляр, але й ті, хто перетинався з ним на життєвому шляху, докладав зусиль у спільній справі українського державотворення. Не берусь оцінювати внесок професора в історію історичної науки в Україні, його численні праці зі сфери культурології назагал, зокрема у франкознавстві і шевченкознавстві, книгознавстві, значну видавничу діяльність Ювіляра, впорядкування та редагування кількох десятків книг українських письменників, наукових збірників та ін., зупинюсь лише на його доробку в галузі воєнних та військових студій.

Однією з чи не найяскравіших сторінок біографії нашого ювіляра є його безпосередня праця як історіографа заради розбудови національного війська. Годі зрозуміти внесок Богдана Якимовича у царину національної безпеки України, не згадавши тих непростих умов, у яких творилося національне українське військо.

Перший з'їзд офіцерів (старшин) України, що відбувся в Києві в Будинку вчителя 27–28 липня 1991 р. (за місяць до проголошення Незалежності України), оголосив створення вкрай необхідної, провідної громадської організації – Спілки Офіцерів України (СОУ). Цей з'їзд, власне, поставив перед українським суспільством завдання: творити (точніше – відроджувати) національне військо. Створення тоді СОУ стало межею неповернення до імперського минулого. Були

люди, готові збройно стати на захист України. Ця подія виявилася безпрецедентною в новітній історії України і спричинила широкий суспільний резонанс по всій території СРСР. Прихильники імперської Росії навіть погрожували втопити у Дніпрі ініціаторів та учасників з'їзду, який порушив проблеми утворення Національних збройних сил незалежної України.

Україна вирувала ідеєю державної незалежності. Ці настрої свідчили: крах СРСР наближається, що, безумовно, відчували в московському Кремлі. Відтак 19 серпня з їх боку розпочалася спроба зупинити відцентрові процеси через ГКЧП. Без сумніву, що з'їзд українців-військовиків, серед інших причин, приневолив центральну владу в Кремлі до поспіху й непередбачених дій. Зрозуміло, що позиція українців у військових одностроях щодо української державності та творення національного війська похитнула рішучість центральної влади СРСР та певною мірою деморалізувала їхній військовий провід.

Дня 21 серпня 1991 р. перед Львівським університетом імені Івана Франка вирував багатотисячний мітинг, а день 22 серпня став межею повної поразки ГКЧП і початком розпаду СРСР. Верховна Рада України, проголосивши 24 серпня Акт про незалежність, також ухвалила Постанову № 1432-XII “Про військові формування на Україні”, якою підпорядкувала собі всі дислоковані на території республіки військові формування, постановивши створити Міністерство оборони України і рекомендувавши урядові України негайно творити Збройні Сили України, Республіканську Гвардію та підрозділ охорони ВРУ, Кабінету Міністрів і Національного Банку України. Від дня проголошення незалежності Україна правовим шляхом почала відроджувати свої Збройні сили.

Послідовно проводячи роботу з реального створення Збройних Сил України, Львівський громадський Комітет “За відродження Української Національної Армії”, у відповідь на серпневий, 1991 року, заколот (“путч”) у Москві, проголосив у Львові створення Національної Гвардії України і розпочав запис добровольців до її лав. У Львові цьому передувала реакція громадськості на серпневий “путч” у Москві. Відтак 25 серпня 1991 р. автор цих рядків ініціював формування Республіканської національної гвардії України, а 27 серпня 1991 р. створено тимчасовий штаб з формування НГУ. У перші ж дні до гвардії записалося понад 4000 військовиків і цивільних осіб. Була створена робоча група з розробки концепції нової військової формації.

З проголошенням незалежності України перед керівництвом молоді української держави постала проблема захисту її суверенітету й територіальної недоторканності. І хоча на той час на території України перебувала значна кількість військ і озброєнь колишнього СРСР, бути впевненим у їхній готовості виконати завдання оборони відродженої Української держави не було. Адже одним із найважливіших атрибутів будь-якої суверенної держави є наявність боєздатних саме національних Збройних сил, які воюють насамперед духом за національну ідею.

Саме тоді, з постанням первинних організацій та осередків СОУ і вступом до них кадрових офіцерів, український військовий рух набув потуги і став серйозною пересторогою для реваншистів, які мріяли застосувати силовий варіант проти молодого Незалежної України. Спілка Офіцерів України своєю діяльністю заклала фундамент Збройних Сил України, Національної Гвардії України, Прикордонних Військ України.

Початок осені 1991 р. засвідчив швидкий розвиток українського військового руху, що став одним із найважливіших чинників у відновленні українцями своєї держави. У Збройних силах СРСР, після ГКЧП, з'явилися українські патріотичні національні організації, що мали великий моральний вплив на військовиків-українців.

Історія створення, становлення і діяльності Львівської обласної організації Спілки Офіцерів України неподільно пов'язані з історією становлення та розвитку українських Збройних сил. Повідомлення про установчу конференцію Львівської регіональної Спілки офіцерів України 17 вересня 1991 р. надрукувала газета “За вільну Україну”. У ньому, зокрема, зазначалось: “...Оргкомітет зі створення Львівської регіональної Спілки офіцерів України повідомляє, що 22 вересня 1991 р. в приміщенні Управи Руху (м. Львів, проспект Т. Шевченка, 13) відбудеться Установча конференція Львівської регіональної Спілки офіцерів України. Запрошуються всі офіцери і прапорщики, яких хвилює доля України і які бажають докласти зусиль до відродження честі й гідності кадрового складу армії, створення належних правових умов військової служби ...”. До оргкомітету увійшли: лейтенант Андрій Гайсинський – голова, капітан запасу Всеволод Іськів, Геннадій Стасюк – заступники голови оргкомітету, членами оргкомітету були – старший лейтенант запасу Богдан Якимович – наш Ювіляр, Олександр Гуменюк, Павло Стамбровський та Олексій Бриль. Важливим під час підготовки установчої конференції було те, що активність виявили офіцери запасу (*адже за тими, які перебували на дійсній службі був жорсткий контроль і тодішнє командування військових частин творило різні перепони з метою недопустити їхньої участі в національному русі за державну Незалежність*). Завдяки цьому вдалось якісно підготувати установчу конференцію.

На конференцію прибули 247 офіцерів і прапорщиків (підхорунжих) дійсної військової служби та запасу, а також гості. Кількість кадрових військовиків склала 169 осіб, що становило 68,5% від загальної кількості учасників, офіцерів і прапорщиків запасу було 78 осіб (31,5%).

На конференції прийнято низку важливих документів, серед них “Звернення до військовослужбовців ПрикВО, СНБ, МВС – громадян України”, в якому підкреслено: “Виражаючи волю народу, Верховна Рада України прийняла “Акт про незалежність України” і відому Постанову “Про військові формування на Україні”. Установча конференція Львівської обласної організації Спілки Офіцерів України, підтримуючи рішення Верховної Ради, закликала всіх офіцерів і прапорщиків ПрикВО взяти активну участь у роботі СОУ зі створення Збройних Сил та соціального і правового захисту військовослужбовців, членів їх сімей. Звернення надруковано 8 листопада 1991 р. в газеті “Відлуння Афганістану”.

Після установчої конференції розпочався процес створення первинних організацій Спілки у військових частинах Львова та області. Станом на 1 січня 1992 р. Львівська обласна організація Спілки Офіцерів України об'єднувала в своїх лавах понад 1200 офіцерів та прапорщиків, 25 осередків і чотири районні організації – Самбірську, Бродівську, Яворівську, Жовківську.

Роль Спілки Офіцерів України, зокрема Львівської обласної організації СОУ, у формуванні підґрунтя для створення власних Збройних Сил є очевидною. Організація не лише озвучила потребу відродити українське військо ще за часів СРСР, а й спромоглась ініціювати базові законопроекти створення ЗС України та вирішувала соціально-побутові питання військовиків. Край негативним процесам в армії поклали надзвичайні заходи, яких вжила Верховна Рада України. Вже в жовтні 1991 р. парламент ухвалив Закон “Про концепцію оборони та будівництва Збройних сил України”, створено Раду оборони України, а 4 листопада 1991 р. Верховна Рада України прийняла Закон “Про Національну гвардію України” та положення “Про порядок комплектування військового, матеріально-технічного і фінансового забезпечення Національної гвардії України”.

Відтак 14 листопада 1991 р. вийшов Указ Президії Верховної Ради України – “Про внесення змін і доповнень до Указу Президії Верховної Ради України від 10 жовтня 1991 р. “Про текст Військової присяги”. Голова ЛОО СОУ полковник Петро Костюк був серед розробників проекту тексту Військової присяги. Від січня 1992 р. у військових частинах, дислокованих на Львівщині, розпочався процес приведення особового складу до Військової присяги на вірність українському народові. Львів'яни одними з перших започаткували у військових частинах створення народознавчих світлиць, заміни радянських бойових прапорів на штандарти і символіку Української держави.

На час проголошення незалежності Україна успадкувала від колишнього СРСР одне з найбільших військових угруповань в Європі. За загальною ядерною потужністю Україна посідала на той час третє місце у світі (після США і Російської Федерації). У 1991 р. на території України дислокувалися військові формування колишньої Радянської Армії, які підпали під юрисдикцію Міністерства оборони України і налічували 780 тисяч військовиків та 180 тисяч неатестованих працівників.

Однак військове угруповання України було безсистемною сукупністю окремих елементів великої військової “машини” Радянського Союзу. Щоб перетворити його на цілісну боездатну структуру, яка була б спроможна забезпечити оборону України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності, слід було виконати велику й складну роботу.

А тим часом противники творення ЗС України робили все, щоб зберегти єдині ЗС і не дати Україні створити зі своїх ЗС гаранта її Незалежності. І офіцери-українці дивились і діяли тоді крізь призму Української незалежності, а не особистих і кар'єрних інтересів. Сталінська політика перемішування народів у

єдиному союзному “казані” спричинила масове російщення та денаціоналізацію, маючи за мету неприродний витвір – так званий “радянський народ” з усіма негативними наслідками. Радянська Армія була одним із головних інструментів політики російщення. Тому, щоб проходити військову службу в Україні, скеровували військових колишнього СРСР, насамперед росіян за походженням. Натомість українців скеровували служити в інші Республіки СРСР. У 1990 р. від 70 до 75% особового складу трьох військових округів України (Прикарпатський, Київський, Одеський) були укомплектовані етнічними росіянами. Того ж таки 1990 р. офіцерський склад Забайкальського і Далекосхідного округів (Росія) на 60% був “українським”, насичений офіцерами та прапорщиками українцями за походженням. Спілка Офіцерів України з перших кроків творення Збройних Сил України намагалася надати їм українського обличчя, часто всупереч протидії влади.

Проголошення, а якщо бути об’єктивним – таки відродження Української державності не спонукало політичну та військову еліту до зміни способу мислення, а також бачення проблем свого становища, власного погляду на історію своєї держави. Саме в цій сфері, а вона в певному сенсі є визначальною, репродукуються старі способи мислення.

Не видно було чітко усвідомлених та визначених на нормативному рівні й підтриманих суспільством стратегічних перспектив суспільно-політичного розвитку. Вище військово-політично керівництво держави не розуміло військово-політичних проблем, стратегії і національної безпеки. Збройні Сили України від часу свого утворення в 1991 р. перебували в советському інформаційному полі. “Совкова” воєнна ментальність блокувала розвиток ЗС України власне як національного війська. Не кращою була ситуація в інших силових інституціях держави. І хоча, підкреслю ще раз, на той час на території України перебувала значна кількість війська і озброєнь, упевненості в їхній готовості виконати завдання оборони Української держави не було.

Саме тоді, з постановом первинних організацій та осередків СОУ і вступом до них кадрових офіцерів, український військовий рух набув потуги і став серйозною пересторогою для реваншистів, що хотіли б застосувати силовий варіант проти незалежної України. Спілка Офіцерів України своєю діяльністю заклала фундамент Збройних сил України, Національної гвардії України, Прикордонних військ України.

Початок осені 1991 р. засвідчив швидкий розвиток українського військового руху, що став одним із найважливіших чинників у відновленні українцями своєї держави. У Збройних силах СРСР, після ГКЧП, з’явилися українські патріотичні національні організації, що мали великий моральний вплив на військовиків-українців. Слід зазначити, що тогочасні ініціативи українських військовиків – членів Спілки Офіцерів України в боротьбі за творення української держави спонукали державу до рішучих дій та додавали впевненості.

Ведучи мову про військо, зазвичай, розглядають три основні його складові – морально-бойовий дух, вишкіл і стан озброєнь та військової техніки. Вочевидь, що складовою морально-бойового духу військової потуги є національне військово-патріотичне виховання. Процес цього виховання має бути безперервний, базуватись на засадах політики національної, колективної пам'яті, відповідати викликам, які постають перед Україною на даному історичному етапі, прищеплюючи любов до Батьківщини на прикладах героїчної військової служби Україні. У цьому процесі потрібно передусім спиратися на українські національні військові традиції. Настав час повернутися до свого національно-історичного коріння, адже Україна та її Збройні сили мають власний досвід, свої військові традиції. І в цій царині важко переоцінити внесок тих українських істориків, які розуміли значення військової потуги у процесі державотворення та відчували відповідальність за творення національних Збройних сил.

Передусім Збройні сили України будувалися з уламків радянської армії та радянського військово-морського флоту. Тому конче була потрібна зміна способу мислення керівників цих структур, щоб відродити та творити питомо українські військові традиції. Це мало сприяти самоусвідомленню та самоідентифікації українців, одягнених в однострій. У вояків мала утвердитись переконаність у незворотності обраного ними шляху в обороні незалежності Батьківщини. Бо коли українська армія стане спадкоємицею славних історичних традицій, вона ще успішніше захищатиме Українську державу мілітарно, утверджуючи її авторитет у світі. Армія традиційно є носієм та оборонцем ідеї, за яку вояки віддають власне життя. Основою військової ідеології мусить бути певна традиція, а традиції раптово не творяться. Насильно їх насадити теж не можна. Формувати традиції, надто національно-державного характеру, можуть лише люди з широким національно-політичним світоглядом.

Національні Збройні сили України мали б сприйматися як спадкоємці найкращих національних військових традицій війська Королівства Русь, козацтва, Українського Січового Стрілецтва, армії УНР, Української Галицької Армії та УПА. Це стосується не лише ЗСУ в цілому, а й окремих військових частин. Кожна з них мала б бути спадкоємицею конкретної української військової частини, успадкувати її назву й нагороди, і саме від її бойового шляху вести свій. Це абсолютно очевидно сьогодні, коли вояки Збройних сил України, як майже сто років тому вояки армії УНР та УГА, захищали незалежність України від того ж московського агресора.

У 2021 р. Інститут книги оголосив список 30 знакових книг для української Незалежності. Серед них – “Україна: історія”, автор Орест Субтельний (“Либідь”). Ця праця стала настільною для багатьох українців. Вона висвітлювала саме ті сторінки української історії, які навмисно приховували советські історики. Це спричинило ефект національного піднесення. Книга “Україна: історія” відіграла роль головного підручника історії для покоління, яке пережило падіння комуністичної системи і розпад СРСР. Але не менше значення

для історії українських Збройних сил мала й раритетна сьогодні (до речі, головним стимулом її написання була теперішня директорка згаданої установи Олександра Коваль) книжка нашого Ювіляра “Збройні Сили України: Нарис історії” (Львів, 1996).

Богдан Зіновійович Якимович, відомий український історик, став одним з найдіяльніших та ефективних науковців у справі формування національного обличчя Збройних Сил України. Однією з центральних проблем, якими займається вчений, є військова історія України. У своєму доробку на цю тему він має понад 50 наукових праць. Серед них, як згадано вище, науково-популярна монографія “Збройні сили України: Нарис історії”, кілька брошур, серед яких назвемо два видання “Генерал Мирон Тарнавський” (Львів, 1994, 2012), “Гей, «Січ» іде, красен мак цвіте” (Львів, 2000) та ін. Важливою для розуміння мілітарного відродження української нації є праця Б. Якимовича “До початків відродження українського війська: Стрийська сторінка в історії Січових Стрільців”, ПРОСФОНЕМА: *УКРАЇНА: культурна спадщина, національна свідомість, державність*, Львів, 1998, вип. 7 (головним упорядником якої він був). Богдан Якимович є також упорядником або співавтором вартісних видань “Історія українського війська” (Львів, 1992; друга частина: 1996), збірки військово-історичних праць Івана Карпинця “Галичина: військова історія. 1914–1921 рр.” (Львів, 2005), німецькомовної публікації у віденському часописі “Вісті СУФА – UBSV” під назвою “Für die Ukraine, für Ihre Freiheit” (Wien, 1994), англomовної статті про Військово-Морські Сили під титулом “The Ukrainian Navy in 1917–1920” (The Ukrainian Review, London, 1993, No 2) тощо. Ці праці науковця знайомили сучасних військовиків з мілітарною історією України, українськими військовими традиціями, сприяли відновленню національної, зокрема мілітарної та духової тяглости і самоідентифікації українця у військовому однострої.

До речі, Б. Якимович ще в 1988 р. написав перший в Україні правдиву працю про національну символіку, яка щасливо нелегальним способом була сотнями тисяч розмножена в Україні, а наступного року побачила світ в третьому числі часопису “Пам’ятки України”. Це був сміливий крок, що розпочав процес відновлення національної символіки, перетворення її в державну символіку відновленої 1991 року держави Україна і, не побоюєь сказати, відновленню історичної пам’яті українців.

Упродовж існування ЗСУ були неодноразові спроби надати їм національного вигляду (це намагалися зробити Головне управління Соціально-психологічної служби, а згодом Департамент гуманітарної політики МО України), але з об’єктивних і суб’єктивних причин, попри певні здобутки, вони зазнавали невдач. Ці процеси часто-густо гальмувались в надрах МО та ГШ. Революція Гідності 2013–2014 рр. і початок зовнішньої агресії з боку Російської Федерації продемонстрували конечну потребу відродити українські мілітарні традиції. В українському суспільстві нарешті сформувалася думка про неможливість реформувати армію, не подолавши советські традиції та символіку, які, зокрема,

виявляються у нумерації та почесних найменуваннях військових з'єднань та частин. Спираючись на "совкову" спадщину не можна ефективно протистояти донецьким колаборантам і терористам, російській армії. Бо ця спадщина не лише "совкова", вона, насамперед, антиукраїнська.

Богдан Якимович постійно видавав свої статті з історії українського війська у "Військово-історичному альманасі" (м. Київ). Як провідний науковий співробітник Академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного доктор історичних наук, професор Богдан Якимович – член редакційної колегії "Військово-Наукового вісника", фахового наукового періодичного видання, заснованого 2000 року. Проблематика цього фахового періодика охоплює військову історію (від античного часу до сьогодення), історію військових формувань, історію національно-визвольної боротьби українського народу, будівництво національних збройних сил, світову історію та проблеми історії України; філософські студії проблем війни, філософське осмислення діяльності Збройних Сил України та національної ідеї в контексті міжнародних стосунків сучасної України, філософські проблеми національної самосвідомості, особистості та її моральних якостей, проблеми національної безпеки.

Важливо відзначити, що на початку відродження Збройних Сил України було актуальним і залишається досі проблема функціонування державної мови в ЗС України й інших військових формуваннях. Українська військова термінологія формувалася в умовах, які важко назвати сприятливими, а у періоди бездержавності вона не мала першооснови розвитку – комунікативної відтворюваності. Як наслідок – її генеза була не еволюційною, а фрагментарною. За період бездержавності України українська військова термінологія була повністю вилучена з активного вжитку у військовій сфері Російської імперії та її правонаступника – СРСР. В українській художній літературі пострадянського часу на військово-патріотичну тему використовувалося щонайбільше два-три десятки військових термінів, зокрема скалькованих з російської мови. Численні й неконтрольовані запозичення військової термінології з російської та інших мов, створюючи ілюзію розвитку української мови, непомітно руйнували її вже не лише на лексичному, а й на глибинно-фонетичному, етимологічному рівні. Умовною межею, що закриває період домінанти російської термінології в українській військовій лексиці, можна вважати появу в 1992 р. чи не найпершого "Українсько-російського військового словника" О. Лісної, хоч слабкого з наукової точки зору. Почалась деросійщення української мови. Виходять друком словники з військової справи ("Практичний російсько-український словник військових термінів (ракетно-артилерійських)", "Короткий російсько-український словник артилерійських термінів"); активізується термінологічна робота у військовій справі (наукові праці Б. Якимовича, М. Демського, А. Бурячка, Г. Халимоненка, Т. Михайленко); побачив світ стислий довідник військових термінів (ред. кол. під керівництвом М. В. Цибуленка). Ріжні аспекти формування та функціонування української військової термінології обговорено на Міжнародних наукових

конференціях як у Львові, так і в Києві. Був створений новий словник – Б. Канцелярук “Словник військових термінів”.

Саме в цьому контексті слід згадати про величезну термінологічну працю Богдана Якимовича, що підтверджує його реноме як гуманітарія широкого профілю. Року 1992 за дорученням Міністра оборони України генерал-полковника К. Морозова була утворена термінологічна комісія на чолі з професором Я. Дашкевичем. Заступником голови комісії був історик Б. Якимович. До її складу входили мовознавці: професор М. Демський, професор А. Бурячок, доцент А. Капелюшний, Г. Войтів, професор О. Сербенська; військовики: кандидат військових наук полковник О. Михайленко, полковник С. Кашин, підполковник В. Пендак, підполковник В. Тарчинець, підполковник запасу О. Зелінський, історик І. Сварник, композитор Б. Янівський. Богдан Якимович був керівником авторських колективів, які створили найкращий і найповніший сьогодні “Російсько-український словник для військовиків” (А. Бурячок, М. Демський, Б. Якимович, 1995), українську редакцію загальновійськових статутів Збройних Сил України. Згаданий словник рекомендувало як нормативний Міністерство оборони України, він став, нарешті, не принагідною, а системною працею в українській військовій лексикографії. Поява у світ словника була помітним поступом у поширенні української військової термінології (назовництва), підвищенням рівня знань української мови у вищих військових навчальних закладах, а відтак і у військових частинах Збройних Сил України.

Статути в цій редакції так і не затвердив тодішній Верховний головнокомандувач Збройних Сил України, Президент України Леонід Кравчук. Українські військовики і сьогодні користуються совково-суржиковими статутами, які від справжньої історичної української військової мови мають небагато. На одній з останніх зустрічей на примірникові проєктів статутів Демського і Якимовича Міністр оборони генерал-полковник К. Морозов залишив такий автограф: “Ініціатору і авторові цієї надзвичайно важливої роботи Богданові Якимовичу – “...Все, чим можу віддячити. Генерал-полковник Костянтин Морозов...”. Цей автограф першого Міністра оборони України Незалежної України, разом з автографом Івана Франка на його книжці “Перехресні стежки” (Львів, 1899), є окрасою багатющої бібліотеки історика.

Але його праця залишила свій слід і в чинних Статутах. Доробок термінологічної комісії зробив свій вплив на ставлення до української військової термінології. Приміром, коли ще не було затверджено загальновійськових статутів Збройних Сил України, то і, як століття перед тим, недоброзичливці навмисно перекручували нові українські команди як от: “Залізяку на пузяку – геп!”, “Пан за пана ховайсь!”. Але, приміром, згадаймо як затверджена у Стройовому (а таки мало б бути, як пропонувала Комісія під керівництвом Б. Якимовича – Муштровому) статуті команда (*військове вітання зі зброєю*) “Зброєю – Честь” миттєво продемонструвала недоброчинцям природню привабливість української військової термінології.

Треба зазначити, що українська військова лексика є одним із вагомих чинників формування військово-патріотичних якостей особистості. Ми, українці, почали усвідомлювати, які незліченні скарби розкриваються в нашій мові, але багато військових термінів у чинних документах досі є кальками з російської. Треба докласти чимало зусиль, щоб привести військову термінологію у відповідність до норм української мови.

Цілком очевидно, що важливою складовою побудови військової потуги є національне військово-патріотичне виховання. У цьому процесі потрібно передусім спиратися на українську національну військову традицію. Саме цьому було присвячено колективну працю за участю Ювіляра: Б. З. Якимович, Т. М. Мацевко, О. Л. Гапеева, В. В. Кисіль, В. В. Стадник Г. О. Гозуватенко, Г. О. Федак, *Патріотичне виховання: Теорія та практика реалізації у Збройних Силах України: Монографія*. За ред. доктора історичних наук, професора П. П. Ткачука. (Львів: АСВ, 2012), 291. Є в нього праці, призначені для службового користування в наших силових структурах, насамперед, в ЗСУ.

Недооцінка значення військової потуги в захисті держави поставила у 2014 р. Українську державу на межу катастрофи. Ті ж вороги з Московщини, що і в 1917 р., воюють супроти України... Українським політикам хочу нагадати слова Прем'єр міністра Великої Британії 40-х років ХХ століття Вінстона Черчилля: "Учіть історію, учіть історію. В історії є всі таємниці політичної прозорливості". Від лютого 2014 р. почалася нова ера в історії України, і в ній советським символам місця не має бути. Україна повинна творити спільні сакральні сенси, відмінні від ворожих, які працюватимуть на самоідентифікацію українського вояка, громадянина України. Потреба такої політики зумовлюється ще одним чинником: російська агресія спирається на советські міти та стереотипи, кремлівська пропаганда мобілізує на боротьбу проти України людей, котрі є носіями советської ідентичності і вкрай неосвіченими в розумінні тих політичних процесів, які відбуваються навколо них.

Час нарешті формувати справді національну мілітарну потугу, використовуючи національні воєнні традиції. Загальновідомо, що у війнах останніх десятиліть наголос робиться на руйнуванні ідейно-психологічного і соціально-психологічного поля противника, і результати цих інформаційно-психологічних операцій дорівнюють тим, які раніше досягали кривавими війнами, державними переворотами, збройними акціями тощо.

Року 2015 вийшов у світ збірник: Б. З. Якимович, *Українська військова та воєнна історія. Частина I. Події, постаті, символи: Збірка наукових праць*. (Львів. НАСВ. 2015), 213. У тому ж році вийшла і Частина II цього збірника (с. 216). Двотомник адресований українським воїнам, учасникам вітчизняної війни, що розпочалася 2014 р. – у 200-літній Ювілей Українського Пророка Тараса Шевченка. Як зазначив автор: *Патріот, захисник Батьківщини має знати рідну непросту історію...*

У 2019 р. побачила світ нова збірка українських пісень: *Співаник українського вояка*. Автор ідеї Б. Якимович: упоряд. Н. Кобрин, Б. Якимович. (Львів, 2019), 295. (Серія “Бібліотека українського воїна”). До неї ввійшли близько сотні сучасних, авторських і народних пісень українців з різних періодів національно-визвольної боротьби, а підбір матеріалу – унікальний. Її адресна аудиторія – це українські вояки, які зі зброєю в руках захищають рідну землю. Ці видання дійшли до своїх адресатів.

Богдан Якимович один з небагатьох, хто уміє поєднати риси вченого-публіциста та пропагатора історичної науки. А при тому він розуміє потребу щоденної рутинної праці, праці свідомого громадянина своєї держави. Він – частий гість у військових колективах, де виступає перед оборонцями України. Приміром, у серпні 2021 р., хворіючи, в рамках підготовки зустрічі 30 річниці Незалежності України у військовій частині А2166 у нього відбулася зустріч з особовим складом.

Аудиторія із захопленням слухала виступ доповідача, переглядала книги автора. На завершення презентацій, Богдан Зіновійович подарував в бібліотеку частини свої книги: “Молитовник для українських вояків” та “Співаник українського вояка”, із серії “Бібліотека українського воїна”, що виходить у Києві (С. Гальченко) та у Львові (Б. Якимович).

А ще, за дорученням центрального Проводу Союзу офіцерів України голова Львівської обласної організації СОУ вручив медаль “30 років СОУ” проф. Богданові Зіновійовичу Якимовичу.

Саме українські вояки – колишні і теперішні, військові науковці вже незалежної України, справді щиро і належно оцінили працю нашого Ювіляра. Багато його нагород та заохочень – від громадських комбатантських організацій та від командувачів видів ЗСУ, командирів військових з’єднань. Зокрема, за опрацювання нормативної термінології для українських прикордонників наказом Голови Державного комітету у справах охорони державного кордону України – медаллю “Прикордонні війська України. За сумлінну службу в ПВУ”. Він має низку відзнак від українських комбатантських організацій з-за кордону. Та головне, що історика Богдана Якимовича, його праці знають і шанують українські військовики.

Мільйони українців виборювали самостійну Україну: одні зброєю, інші – словом, одні в бою, а інші – в концтаборі чи у вимушеній еміграції. Завдяки їхній жертвній боротьбі в 1991 р. й була відновлена Українська держава. Військовики-українці, офіцери і не тільки, виявили готовість боротися за відновлення державності та захист Незалежності України, 30-річчя якої цьогогоріч відзначає наша українська спільнота.

І сьогодні йде війна з московитами, щоб відстояти Нашу Незалежність та ідентичність. Серед захисників України у цій гібридній війні наш Ювіляр – історик і громадянин, офіцер запасу.

Доктор історичних наук, професор, заслужений працівник культури України Богдан Якимович постійно в русі. Сотні різноманітних заходів державницького спрямування, нові наукові звершення, участь у Помаранчевій та Революції Гідности, а від 2014 р. волонтерська діяльність, протистояння в інформаційній війні, участь у національному військово-патріотичному вихованні громадян, діяльність у Львівській обласній організації СОУ впродовж 30 років, його праця у підготові фахових військових істориків, що під його керівництвом стали кандидатами наук, докторами філософії саме з військової історії.

Дай Боже, щоб задуми Ювіляра втілювалися в життя, яке, сподіваємося, буде щасливим, тривалим і продуктивним!

BOHDAN YAKYMOVYCH: WE GET WHAT WE CHERISH

Petro KOSTIUK

Lviv Regional Organization of the Union of Officers of Ukraine

Teatralna str., 22, room 19, Lviv, 79008, Ukraine

e-mail: petrokostiuk58@gmail.com

In his bibliographic essay the author of the paper has attempted to assess the work of Professor Bohdan Yakymovych and his contribution to military and combat history of Ukraine, revival of the national symbols, and Ukrainian military terminology system in particular.

Keywords: Bohdan Yakymovych, Ukrainian military and combat history, national (state) symbols of Ukraine, Ukrainian military terminology system.

